

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor, název, místo, rok, rozsah práce, vedoucí práce: Kateřina Pavlišová, *Z(a)tracený čas školních let? Historie gymnázia v Litomyšli v období Protektorátu Čechy a Morava*, Praha 2022, 150 stran, školitel: dr. Marek Fapšo

Hodnotící kritéria

	splňuje	splňuje z větší části	splňuje z menší části	nesplňuje
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.	X			
Metody využitě autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.		X		
Autor se opírá o relevantní prameny a literaturu .	X			
Struktura práce je vyvážená a logická.	X			
Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu .	X			
Práce je prosta gramatických a stylistických chyb .	X			
Práce je psána kultivovaným odborným jazykem za použití správné terminologie .		X		
Autor správně cituje .	X			
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	X			
Autor pravidelně konzultoval s vedoucím práce	X			

Celkové hodnocení (slovně)

Kateřina Pavlišová se ve své práci pokusila o komplexní popis litomyšlského gymnázia v době Protektorátu Čechy a Morava, tedy mezi lety 1939-1945. Svou práci metodicky rozdělila na několik perspektiv, skrze které se na tuto jednu školu dívala. Tento postup je třeba ocenit, neboť nabízí zajímavou alternativu k tradičnějším chronologickým výkladům. Nabízí tak pohled na institucionální rámec gymnázia, na každodenní život studentů a učitelů, ale i na „výjimečné“ osudy některých aktérů z této doby. Metodologicky se pak přibližuje k mikrohistorickým sondám, protože se někdy hůře a někdy lépe snaží důsledně provést myšlenkový oblouk v duchu „Co nám tento lokální detail říká o obecnějších fenoménech dané doby?“. A na to se v pracích podobného ražení někdy zapomíná.

Úplně první část, která se věnuje dlouhé historii gymnázia v Litomyšli, má spíše vlastivědný charakter, zůstala ale ve snad ještě přijatelném rozsahu. Poté už se dostává k samotnému tématu, tj. k protektorátnímu školství. Interpretačně zdůrazňuje spíše diskontinuity s předchozím prvorepublikovým obdobím, což je zajisté legitimní, nicméně stálo by za zvážení i explicitnější pojmenování déle trvajících struktur, které Protektorát využil a o kterých se v práci zmiňuje spíše okrajově. Po přehledovém úvodu již přechází autorka k důsledkům těchto změn v Litomyšli a nezůstává jen u sekundární literatury, ale své závěry dokládá i archivním výzkumem. Přesvědčivě ukazuje, že za všeobecnými frázemi o germanizaci českého prostoru stály na každodenní úrovni konkrétní lokální procesy ovlivňující život na sledované střední škole. Nejpozoruhodnější v této části práce je rozbor návštěvy nechvalně proslulého německého inspektora Gustava Wenera a na to vázaná „příprava“ profesorského sboru. Již zde se ukazuje, jak komplikovaný výzkum protektorátního školství je. Něco nacházíme v písemných pramenech, ale ze vzpomínek nebo z jakéhosi nepsaného „vyznění“ mezi řádky k nám přichází náznaky toho, jak komplexí a mnohvrstevnatý svět to byl. I to považuji za důležitý přínos práce.

Pokud jde o samotný rozbor školního života, tak autorka dobře navazuje na svá obecnější východiska. V práci se ukazuje, jak důležité je vnímat i lokální praxi při výzkumu dějiny Protektorátu, neboť problematizují zažitá představy (např. masarykovské citáty při školním představení v roce 1944 apod.). Zároveň se čtenář dozvídá o „běžném“ provozu v rámci školního roku (např. sběr) nebo o volném čase a zábavách (kino, četba, recese). Sympaticky pak nahlíží školní praxi jako prostor stýkání a potýkání mezi učitelským sborem, žactvem a dotčenými institucemi. Silnou stránkou práce je právě tato perspektiva, jež umožňuje

produktivně analyzovat jednotlivé fenomény (vyučované předměty, harmonogram školního roku atd.).

Z celé práce jasně vyplývá, že život a praxe na gymnáziu v Litomyšli byly silně ovlivněny ve všech ohledech nastalou okupační situací. To samo o sobě není žádným překvapivým zjištěním. Autorka jde ale důsledně za tyto „floskule“ a naplňuje je konkrétními obrazy, které za nimi jsou a které mají rysy společné pro celý Protektorát, ale které rovněž poukazují na důležitá místní specifika.

Závěrečnou část práce pak tvoří soubor biogramů významných aktérů litomyšlského gymnázia. Vedle slavné odbojáčky Marie Sedláčkové tak stojí zavraždění židovští studenti a studentky a další oběti nacistické zločiny. Koncepčně se tato část vymyká ze zbytku práce, ale je zajisté legitimním doplňkem majícím i další (pietní) funkce. Z hlediska analytického si pak lze posteskhnout, že mi sledovanými osobnostmi nejsou také zástupci „kolaborantů“ či „kariéristů“, čímž by autorka posunula svůj výzkum ještě o kus výš.

Práce je z hlediska jazykové formy napsána čtivě a správně, i když se autorka někdy neubrání formulaci spíše beletristickým („*Dokonce se traduje, že v době okupace se lidé upínali ke knize jako k „berli“, která jim pomůže překonat těžkou dobu.*“). Formálně pak byly splněny požadavky kladené na diplomovou práci (poznámkový aparát, seznam použité literatury, přílohy atd.).

Doporučuji – ~~nedoporučuji k obhajobě~~ –

Datum 29.8.2022

Podpis školitele